

вдань є підготовка та видання фундаментального бібліографічного покажчика з історії гончарського ремесла України (XIX - XX ст.), який міститиме відомості не тільки про вітчизняні, а й зарубіжні здобутки в цій галузі.

З фондами книгозбірні працюють науковці, діячі культури, мистецтва, співробітники музею, викладачі вузів, учителі, студенти.

Матеріально-технічне оснащення забезпечує доволі високий рівень організації нашої діяльності, сприяє оперативному обслуговуванню читачів, полегшуючи працю бібліотекарів. Це внутрішній телефонний зв'язок, факс, телевізійні установки, засоби звукової та візуальної інформації, електронна пошта. З

1994 р. комп'ютеризуються бібліотечно-бібліографічні процеси (пошук літератури за темами, ключовими словами та ін.), що підвищує оперативність обслуговування читачів, можливість обміну інформацією з автоматизованими бібліотеками Міністерства культури та мистецтва України й зарубіжними бібліотеками, поступово витісняючи паперову технологію. Основна частина довідково-бібліографічного апарату - каталоги й картотеки, які дають повне уявлення про фонд книгозбірні, зможу читачам підібрати потрібну літературу.

Унікальна тематична картотека «Гончарство», що містить бібліографічні записи на статті з книг,

збірників, журналів, брошур, газет, складається з двох частин: I. Гончарство України - загальні (узагальнювальні праці); археологічна кераміка (до 1600 р.); кераміка середньовіччя (1600 - 1800); кераміка XIX - першої третини XX ст. (1800 - 1930); кераміка новітнього часу (1930 - 1980); кераміка сучасності (1980 і донині); виставки кераміки; гончарські осередки України (Опішне, Васильків, Косів, Коболчин, Бубнівка, Гавареччина та ін.). II. Гончарство інших країн.

Нині Гончарська книгозбірня стала спеціалізованим науково-дослідним та інформаційним центром з проблем українського й світового гончарства.

РЕЦЕНЗІЇ

Лерій Макаренко

З історії культури Хмельниччини

Слободянок П. Культура Хмельниччини: Науково-історичне видання. - Хмельницький: Поділля, 1995. - 332 с.

Рецензована книга має вісім розділів. Автор (канд. істор. наук, заслужений працівник культури, начальник Хмельницького обласного управління культури) викладає чимало раніше невідомих імен, фактів, подій, статистичних даних з історії культури Хмельниччини. Одразу підкреслимо, що це перша праця такого характеру. На широкому науково-історичному матеріалі систематизовано й висвітлено багатовікову історію специфічної в етнокультурному, геополітичному, історичному та інших аспектах області, яка акумулювала в собі не тільки українську національну культуру, а й польську, єврейську, молдавську, вірменську та ін. А це, - вважає автор, фактор збереження національної самобутності та утвердження національної самосвідомості народу. Виходячи з цього, здійснюється спроба дослідити й оцінити суспільно-історичні витoki та національні особливості духовної культури регіону. Розглядаючи Хмельниччину як історично сформоване етнокультурне середовище, П.Слободянок доводить, що попри трагічні загарбницькі спустошення, тривале татаро-турецьке, польсько-литовське поневолення, багаторічні війни, національне, соціально-політичне, релігійне гноблення, етнокультурний геноцид та голодомор, наш народ зберіг свою духовну й матеріальну культуру, традиції, звичаї, фольклор, етнографію, а головне - мову.

З філософських позицій автор окреслює поняття категорій «культура» та «національна самосвідомість», доводить їх діалектичну взаємопов'язаність. Він переконаний, що в Україні нині є всі можливості для національного культурного розвитку. Приміром, тільки на Хмельниччині діє 2,5 тис. клубів і бібліотек, багато мистецьких закладів, музеїв.

Посилаючись на археологічні та

літературні джерела, автор доводить, що наші предки свято берегли свою національну культуру. Про це свідчить існування в краї давньоруських культурних осередків, таких найстаріших в Україні міст, як Бакота, Кам'янець, Ушиця, Ізяслав, Капіус, Тихомель, Полонне та ін. Тут збережено історичні пам'ятки світового значення.

У книзі аналізується стан освіти, культури, релігії, соціально-економічні аспекти національної духовності в різні історичні епохи. Об'єктивно оцінюються культурні процеси за радянських часів, зокрема вказується, з одного боку, на широкий розвиток мережі культурних та освітніх закладів, забезпечення загальної середньої освіти, широкого залучення населення до культурного життя, а з другого, - на обмеження національних форм культури, волюнтаризм, бюрократизм, залишковий принцип фінансування, приниження ролі митця, репресії проти інтелігенції, масовий атеїстичний рух, супроводжуваний руйнацією унікальних історичних та архітектурних пам'яток. На легітимність національного буття, як відомо, впливають етно- та соціокультурні чинники. Серед головних автор називає іноетнічні та демографічні особливості краю. На культурному розвитку Хмельниччини позначилися не тільки русифікація, а й полонізація, взаємоперетин з вірменською, молдавською культурами тощо.

Показана також нинішня невітшна демографічна ситуація в області, спричинена економічним становищем у країні.

Автор детально спинається на проблемах екології Хмельниччини, розкриває роль природи у формуванні особистості.

На еволюцію національної свідомості великий вплив, безперечно, має культурно-історична спадщина. Книга проіннята стурбованістю щодо стану історичних пам'яток, відсутності ефективних державних пам'яткоохоронних заходів.

Чільне місце в монографії відведено

дослідженню музично-пісенної культури подолян, їхніх родинних обрядів, а також діяльності обласних Будинку народної творчості та Музично-драматичного театру ім.Г.Петровського, клубних закладів, філармонії, обласних організацій спілок художників, журналістів, письменників, композиторів, музичних, театральних діячів, Фонду культури України, інших творчих організацій. У книзі подано основні дати життя і творчості багатьох літературних діячів, художників, артистів, композиторів, культпрацівників.

Розповідаючи про мистецькі навчальні заклади області (діють в усіх райцентрах і 16 селах), автор аналізує проблеми естетичного виховання молоді.

Делікатно підходить П.Слободянок до релігійних питань, стверджуючи, що без відродження релігійної самобутності й свідомості народу створити нову Україну буде нелегко. «Культура і релігія - два крила духовності народу» - так називається розділ книги, де висвітлюється роль цих чинників в житті людини та суспільства, порушуються актуальні проблеми сьогодення Святої Церкви на Хмельниччині.

Художнє оформлення книги талановито здійснили В.Грищенко та О.Ванчурова. У ній вміщено 93 кольорові й чорно-білі ілюстрації - колективні та індивідуальні фото діячів культури й мистецтва, різноманітних художніх колективів, музейних експонатів, заповідних куточків природи, картин провідних майстрів пензля краю.

Праця П.Слободянока - це новаторський крок у народознавстві, краєзнавстві, культурології України.

А на завершення наведемо слова наукового редактора книги академіка Петра Тронька: «Побажаємо, щоб ніколи не замулювалося джерело нашої української національної культури, яка несе людині її найкращі якості й робить її Людиною». Приєднаємося й ми до цих побажань.